

hennar lærdu Føroyingar at flekja fiskin og turka hann til klipp-fisk.

Fyrst fiskaðu Føroyingar við úttendingum og fingur tridringin av veiðuni; men sannleikin var tann at, somikið gekk av óbyttum, at hesin sokallaði tridringur ikki kann mestast meir enn til 24 1/4 %.

Hesin lóningarháttur varð eisini nýttur við teim fyrstu føroysku skipunum. Seinri bótist kor fiskimansins somikið, at tann nýggi sokallaði tridringur kann mestast at hava verið 28 1/2 %. Seinri byrjaðu reiðarar og skiparar at geva ekstralon, sum tó sýndist at vera óhóskandi og völdi illsemi og annað t. d. av tí, at summir fingur meir til ekstralon enn aðrir o. s. fr.

Í árinum 1909 stovnaðu reiðarar felag og notaðu fyrri ekstralon og óløgdu fiskimonnum at luttaka í útræðslum fyrri agn, gorn o. s. fr.

Í 1911 varð Føroya Fiskimannafelag stovnað, og nú stóðu tvey felog hvort imóti øðrum. Reiðarafelagið varð reiðarans interessur og F. F. royndi at bjarga fiskimanninum reinan tridring. Stríðið gekst hjá F. F. at vinna fram; í menniskjans interessa er soleiðis, at øll vilja hava sum mest og lata sum minst.

Í 1912 fingur fiskimenn reinan tridring; men reiðarar hildu fram við at skarva av fiskimansins partii fyrri havnapening o. s. fr.; men F. F. helt hetta vera órættvíst og forði sak um hetta mál. Við hægsta rætt vóru reiðarar undir domdir og fiskimenn eiga nú 35 % og skulu ikki rinda part av havnapeningi ella øðrum tilikum.

Limagjaldið var ein króna um árið; men tann peningur, ið tá kom inn, tyktist óvilti; tí felagið er dyrt at administrera, t. d. gongur nógvur peningur til fundarhald o. s. fr. Sónarformenn, sýsluformenn og felagsformaðurin mega koma saman og mega hava lón fyrri teir dagar, teir eru burtur frá heiminum, og ferðapening mega teir fáa endurgjaldt fyrri. Summi ár gongur stríðið at koma ásam við reiðarar um kontraktina, og tá verða hildnir fleiri fundir, ið kosta nógvan pening, tessvegna er neyðugt at hava tað núveranda limagjaldið nevnliga 6 krónur um árið.

Tíverri eru tað einstakir fiskimenn, ið ikki rinda limagjald.

Einstakir hugsa kanska, at felagið er til onga nýttu; men spyrja tit teir eldru fiskimenn, ið vóru til skips, áðrenn Føroya Fiskimannafelag varð stovnað, so ógvast tit yvir tey ringu kor, ið teir høvdu, og tá fyrst kunna tit meta, hvat ómetaligt gagn, ið felagið hevur gjørt.

Í friðartíðum má felagið savna sær pening saman, tí brestur ófriður á, so verður neyðugt at nýta nógvan pening fyrri at fara stríðið til enda.

Landið er óviltið at geva øllum landsins íbúgvum føði, og tessvegna mega menn sokja sjógvn, og tí ræður um at bota kor teirra, ið fara til sjós og og fara fong heim til landa.

Harra Siirsjold endaði roða síni við hesum orðum: »Verði eg valdur til felagsformann, vil eg av allari meg royna at virka fyrri, at kor fiskimansins verða so góð, sum tað á nakran hátt er gjorligt».

Harnæst talaði sóknarformaður felagsins í Porkeri, hr. Juel Sundberg, og takkaði hr. Siirsjold fyrri roðuna og legði aftrat, at felagslimir higar til dags høvdu høyrð nógv óviltið frá felagsformanninum. Hann vónaði at hetta fór at verða aðræðis, ifall hr. Siirsjold verður valdur.

Harnæst átalði hr. Sundberg 22 tumma málið, ið nýtt verður við landing og meinti hr. Sundberg, at hetta mál völdi fiskimonnum stórt tap. Hann skeyt uppá at fara fram á felagsfundi uppskot um, at 18 tumma málið verður fastsett sum mark millum stóran fisk og smáan.

Sýsluformaðurin, hr. Jens Jensen úr Frøðbo, svaraði harra Juel Sundberg uppá tað, hann hevði flutt fram 22 tumma málinum viðvíkjandi; orð hans fullu nakað soleiðis: »Reiðarin kann ikki nokta fiskimonnum at nýta 18 tumma málið; men reiðarin kann áseta ymiskan pris fyrri 18—20—22 tummar o. s. fr. — beinleiðis at nokta 18 tumma málið er kontraktbrot.

Fundurin endaði við uppskoti um, at 18 tumma málið verður ásett sum einasti mark millum stóran fisk og smáan.

Um hetta formannsval er at siga, at Hovbingur og Porkeninn jar greiddu atkvøðu fyrri harra J. Leivsgarð eftir tilmálan undirritaða, og vil eg, eftirsum eg av aðrari orsök nevni valið, skiva nokur orð um, hvi eg mælti mínum bygdamonnum og Hovbingum til at uppstilla hr. Leivsgarð sum formannseini.

Eg havi haft somikið við Føroya Fiskimannafelag at gera, at tað er mær greitt, at skal felagið verða til tað gagn, ið tað av sonnum eigur at verða, tá má felagið umskipast til eitt keypslu- og solufelag. Hetta vil tað ikki siga, at felagið ikki meir skal rokja tað vanliga starvið at vinna fiskimonnum betri kor á vanligan hátt. Hetta er og verður framvegis høvuðsuppgáva felagsins; men tað er ikki nokk. Vit síggja gjølla, at fiskimenn selja fiskin óvillig og keypa vørurnar óvdyrar. Tað hevur tessvegna verið skotið uppá annaðhvørt at umskipa Føroya Fiskimannafelag til keypslu- og solufelag ella at stovna slíkt felag í samlag við F. F.

Ein av teim fiskimonnum, sum gjølla skilur týðningin av slíkum keypslu- og solufelag fiskimansins, er hr. Leivsgarð, og hartil kemur, at hann er væl lærður maður og handlskonur, og tessvegna helt eg, at hann var eins og skapaður til at stovna tað umrødda felag, ifall hann hevði verið kosin felagsformaður Føroya Fiskimannafelags.

Við hesum orðum vil eg tó ikki geva Suduroyar fiskimonnum nakra ábreiðslu fyrri, at teir kosu hr. Siirsjold til formannseini — tvørturímóti. Hr. Siirs-

sjold hevur fyrr staðið sum oddamaður í bardaga fiskimansins fyrri at verja rætt teirra. Tá leið hr. Siirsjold órætt, og nú, ið fiskimenn stilla hann upp sum formannseini, prógvar tað, at fiskimenn vilja rætta gamlan órætt aftur.

Hr. Siirsjold er ivaleyst ein fíin maður fyrri at bota kor fiskimansins; men tað mál, sum eftir mínum tykkum, er mest tvørandi fyrri fiskimenn, nevnliga stovnan av keypslu- og solufelag, eiga fiskimenn at hava í huga við formannsvalið, og ræður um at kjósa formann, ið skilur hetta máli til fullnar. Eg kenni ógviliga lítið harra Siirsjold og veit ikki, hvort ið stóða hans er í hesum týðningarmikla máli.

J. H. Danbjørg.

En Affære paa Grønland.

Har Politimester Swane optraadt brutalt overfor de skibbrudne Færing?

»Socialdemokraten«, København, skriver følgende i Anledning af »Skarsteins«-Sagen:

For nogen Tid siden forliste paa Sydostgrønland en færøsk Fiskekutter »Skarstein«, og ifølge Thorshavnbladet »Tingakrossen« har Besætningen under Opholdet paa Bopladsen Kangek været udsat for en højst uforvarlig Medfart af den nyanstalt Politimester, Landfoged Swane.

Fiskerne, der er otte i Tal, fortæller, at de efter Timers haard Røtur til Kangek blev indkvarteret paa et Kirkeføt, hvor de kun fik tort sort Brød og Te. Swane forte dem senere til Godthaab, hvor de indkvarteredes i Missionshuset uden Sengklæder, Tæpper eller tort Tøj. Først Fjerdedagen efter Ankomsten fik de tiendest Tæpper. De fik Besked paa ikke at maatte forlade Kvarteret efter Kl. 10 Aften. Maden bestod af surt, klægt Brød og harsk Margarine samt Tevand. Petroleum blev dem nægtet med den Motivering, at det var altfor brandfarligt. Da de Tredjedagen henvendte sig til Landfogden for at faa udløst til det Kød, fik de det Svar, at de selv kunde jage og drive Fiskeri.

»Nogle rigtige Banditter«.

Efter at man havde nægtet de Skibbrudne at telegraferer efter »Hvidbjørn«, fik de Fjerdedagen Besked paa, at de skulde gøre sig klar til at afrejse til Færingehavn. Afrejsen blev meget bevæget. Kl. 4 1/2 om Morgenen kom Swane og Chefen for Inspektionsskibet »Maagen« efter Fiskerne. De seks var straks klar, men to 15 Aars Drengene var ikke vaagnet endnu, hvorfor Hr. Swane veltede Bænken, hvorpaa Drengene sov, og skældte dem Huden fuld, samtidig med at han jagede dem fra det ene Sted i Stuen til det andet og i det hele teede sig meget uligevægtigt.

Ogsaa »Maagens« Chef optraadte mindre korrekt. Han erklærede saaledes, at de Skibbrudne var nogle rigtige Banditter!

En frygtelig Overfart.

Fiskerne afsejlede i to Hold. De sidste fik overladt en gam-

mel Motorbaad, hvormed de skulde hente de Klæder, der var blevet tilbage paa Øen, hvor de først var kommet i Land. Men det var en gammel Baad med en saa godt som ubrugelig Motor, saa det blev en skrap Sejlture de 40 Kvartmil til Øen. Ankommet her bød en Storm løs med Haglbyger, saa de maatte overnatte paa Øen. — Heldigvis bedrede Vejret sig Dagen efter, ellers var de næppe sluppet levende tilbage til Godthaab.

Derefter blev ogsaa de fort til Færingehavn, hvor de af Landsmænd blev vel modtaget og godt behandlet.

Paa Færoerne har Sagen vakt den største Harm, og man kræver en Undersøgelse af Sagen.

Daugaard Jensen tager Angrebet med Ro.

»Det passer ikke med den Stilling, vi ellers tager til Folk, der er kommet galt af Sted«.

Direktør Daugaard Jensen i Grønlands Styrelse kendte godt Indholdet af de færøske Avisangreb, da vi bad ham om at udtale sig om sit Syn paa deres Berettigelse.

— Vi laa med »Disko« oppe i Nordgrønland, da jeg fik Meddelelse om, at »Skarsteins« Besætning gerne vilde hjem med »Disko«; men da al Plads i Skibet var optaget, raadede jeg Landfoged Swane til at faa Færingerne hjem med andre færøske Baade, hvoraf der ligger saa mange ved Grønland. Jeg synes jo nok, at hele Tønen er lidt højt oppe. Det passer ikke med den Stilling, vi ellers tager til Folk, der er kommet galt af Sted. Vi har da hjulpet andre deroppe, uden at faa Ord for manglende Hjælpsomhed.

— De har ikke modtaget nogen Indberetning fra Landfogden?

— Nej, endnu ikke. Jeg maa iøvrigt sige, at efter det, jeg kender til Landfogd Swane, er han en overordentlig rolig og betænksom Mand. I det, jeg har læst i Oversættelse fra de færøske Blade, er der saa mange Sidehug til Danskerne, at det ser ud til at være skrevet i nogen Ophidselse. Det er vist fornuftigst at se lidt roligt paa det.

Der bliver nu foretaget en Undersøgelse paa Færoerne, slutter Direktøren, og lad os saa se.

Føroya Løgting 1932.

Umsókn frá Tvoroyra-monnum um neyð-hjálpararbeiði.

Herviligt álóp á arbeiðsleysar arbeiðarar. — Eitt skart og fyndugt aftursvar frá P. M. Dam.

(Framhald).

J. Patursson: Eg skal ikki svara uppá tað sterka álóp, mín síðumaður P. M. Dam gjordi á mín partamann Niclasen. Hann vil sjálvur svara uppá tað.

Viðvíkjandi at biðja er at siga, at Føroyingar pleigdu at siga, at tað var eingin skomm at biðja um gimbrar, lomb og konufólk.

Eg dugi ikki at skilja, hvat sambandsmenn halda at ríkisstjórnin kann gera við hesa umsókn frá Tvoroyri. Eg vildi gjarna fingið at vita sambandsins hugsan um hetta. Vit eiga ikki at koma fram við eini søk, sum vit vita ikki kann verða framd. Eg havi roynt fyrri meg

sjálvan sum annar ríkisdagsmaðurin at hugsa, hvat ið gerast kann hesum viðvíkjandi. Vegir, havnir, »lsvirkir« o. a. — kann tað hugast, at nakað av hesum kann væntast at verða sett í gerð. So sum landið liggur, eru øll hesi mál stæðgað, so leingi sum finansplánum er ógreiddur. Tað er júst um hesi mál, vit og Danir skulu samráðast og koma á samt um. Men so leingi einki skil er komið her á, stendur í botni. Er tað ikki bert at at drála og driggja málinum frá Tvoroyri við at senda tað til ministerið? Eg haldi tað ikki hóskar lögtinginum at senda tað av stað, og kann eg tó ikki vera við at stýða uppskotið hjá Djurhuusi. A. Samuelsen segði ju eisini, at hann trúði ikki, at ríkisstjórnin kundi gera nakað við tað.

Kr. Djurhuus: Eg skilji, at Patursson vil vita, hvat ið eg og sambandsmenn halda, at ministerið kann hugsa sær at gera. Eg kann ikki siga, hvat ministerið kann gera. Men tað hevur hjálpt Tvoroyramonnum fyrr. Tað kann hugast, at tað vil kunna gera okkurt nú aftur.

J. Patursson: Eg kann ikki greiða atkvøðu fyrri at fara til ministerið, táð eg — og Samuelsen heldur tað við — ikki haldi, ríkisstjórnin kann gera nakað fyrri málið.

N. Niclasen: Eg haldi ikki, at tað, sum eg segði, nýttist at loypa tingmannin á Tvoroyri í harnisk. At aksieselskapið hevði oyðilagt fólk, segði eg ikki. Lærararnir og harnæst arbeiðararnir sjálvir hava skyldina. Arbeiðarafelaginum hava spillt fólk. Tey hava rakað niður. Er tað so gudið stalt, taka vit okkum ein reiggj og taka til tey gomlu ráðini. Dam er javnaðarmaður, og kann ikki hava nakað imóti, at vit javna við at taka læraranna pensiónsfond og nýta hann, til lærararnir hava kært fólk at hugsa. Tað eru lærararnir og arbeiðarafelaginum, ið hava gjørt alla ólukkuna á Tvoroyri.

Edur. Mitens: Tað er óivað, at á teim stórru plássunum, har ið arbeiðararnir einans hava arbeiði at líta á, eru tíðirnar ógvuliga ringar. Særliga á Tvoroyri, í Vági og aðrastaðni, harvi kreppan hevur rakt tær stóru forrættningarnar fast, er illa stalt. Eg meini, at vit mega royna at hjálpa tað, ið vit orka. Tað er rættast, at málið fer í figgjarnevndina at hugast gjøllari um. Á tingi sína tveir limir av sóknarstýrinum á Tvoroyri, teir kunnu geva figgjarnevndini upplýsing um, hvat ið teir halda best er hóskandi at gera. Eg vildi gjarna lagt eitt gott orð inn fyrri hesa umsókn, táð figgjarnevndin fer at byta vegapeningin. Hinar bygdarnar treingja sjálvandi eisini til hjálps, men har er ikki so illa stalt sum á Tvoroyri og á øðrum særliga arbeiðaraplássunum, har arbeiðsloysi er ógvuliga stórt.

P. M. Dam: Tað gleiðir meg, at hjá Niclasen tyktist at vera siniskifti. Hann sigur nú, at hansara tala ikki var so hórð, at hon nýttist at loypa meg í harnisk. Allir tingmenn hoyrdu hansara fyrsta skarpa og harða álóp. Men nú, táð Niclasen er sissadur, hevur hann kanska gloymt sín harðskap og sni orð móti arbeiðarunum og forrættningunum á Tvoroyri. Tað er gott, um so er — Guds barnið batnar. Lærararnar hevur Niclasen tó enn á heilanum. Hvat kunnu allir hinir lærararnir gera við, at Niclasen kanska er í óðini við ein vissan lærara. Tað er órættvíst, at allir lær-